

Nuca

Pe Ciuli l-a durut piciorul drept cam de după culesul vici, și apoi toată iarna. Mergea șontăcând, numai la beci lua viteză – îi toca Safica întruna s-o lase moarti de băătură, însă de ce-l durea mai tare, de aia-l trăgea mai abitir așa să toarne ceva pe gât, să uite de junghiuri. Ea nu-i credea omului nici pe moarte, iar când venea vorba de beciul cu pântecele plin de butoaie și damigene... foc lua să vadă pe careva coborând.

La început n-o luase prea tare în seamă. Își văzuse de schiopătutul lui și coborâse regulat la beci, să mai pritocească una și alta, să dea ceva pe gât, să uite de greutate. Pe urmă, când dăduse miros de iarnă și nimeni nu mai trăgea spre beci după treburi, ci numai după provizii, începuse cu furișatul, pentru că, oricât s-ar fi stropșit el la ea, gura femeii toca întruna, zumzăia prelung peste zi și nu lăsa nicicum liniștea să i se așeze în gânduri. Se lățise durerea și trăgea în sus parcă, iar schiopătutul se prefăcuse într-un soi de țopăit leneș, la care călcâiul piciorului drept participa cu mare grijă, abia mângâind podeaua. În plus, se stârnea tot mai des și o apăsare în capul pieptului, lucru care-i strica somnul și toate plăcerile, oricât de mărunte.

Lumea nu mai prindea câte-un fior călduț și vesel decât când dădea de dușcă un clondiraș de țuică sau o cană de vin, dar și pe astea avea grijă Safica să i le șteargă din bucurii. Ba îi găsea ceva de scos ochii, ba scotea din mintea ei câte-o treabă de făcut, ba pur și simplu îi ploua-ntruna și nimic nu-i mai convenea – să zici că a mușcat-o vulpea rea, și alta nu! Mai venea cumnatul Trofoșilă, și-atunci Safica lăsa iute capul și-și făcea de lucru-n altă parte, lăsându-i să bea în tihnă o cană de vin și să pună țara

la cale. Avea frate-său ăsta o autoritate asupra ei – ceva de speriat! De câte ori nu-l rugase Ciuli să-i spună cum face, că nici lui nu i-ar părea rău să-i găsească ac de cojoc... Trofoșilă dădea din umeri și-și lua un aer nevinovat, zâmbind de-a doua și făcând un ochi mai mic, de parc-ar fi privit altă față a lumii, roasă de alt soare și de altă lună. Așa că Ciuli o lăsa de mister și se bucura că nu-l mai bate nimeni la cap cât stă la un pahar de vorbă.

Dar s-a nimerit o iarnă lungă, care subțiază obraji și trage ochii afară după soare. A bolit-o Ciuli pe toată, cu gândul la treaba care-l aștepta și pe care nu se mai simțea în stare s-o ducă. Îl tot trăsesese baba Dina a lui Greere cu gaz, se mai dusesese Safica la Gherlanu după zemuri cu mirodenii – nimic! Dacă-a văzut că trec babele și lui Ciuli îi e tot mai greu să calce, ba chiar și să se ridice de-acum, Trofoșilă a-nhămat caii și l-a luat pe sus la oraș, să-l vadă vreun doctor. Ăla i-a tot ciocănit genunchii și burta, l-a ținut ba cu mâinile pe sus, ba cu picioarele îndoite, l-a pus să bea – apă! – și să se ușureze într-un țucal gulerat, l-a întrebat de una și de alta, a țâțâit de câteva ori și a mai scos la răstimpuri câte un „Daa” molatec, de parc-ar fi știut el cum stă treaba. La sfârșit și-a scris acolo în caiete, a scris și pe o fițuică și i-a dat-o lui Trofoșilă, explicându-i ceva cu glas moale. Ciuli nu s-a ales cu nimic; se îmbrăca și-i venea să ofteze întruna, dar se ținea tare și doar când nu mai putea strângea din ochi și-l dădea la rele în gând pe Trofoșilă cu pacostea lui de minte, că-l sculase din pat să-l ducă la perpelit. Când a scos cumnatul din sarsana brânza, ouăle și vinul, doctorul a făcut „A!”, de parcă și-ar fi adus aminte de un lucru foarte important, și i-a spus lui Ciuli că are nevoie de repaus total și de liniște. De parcă toată iarna mai făcuse și altceva, iar liniște să aibă el și cu Laica lu’ Bălțatu, că n-au dat ochii cu Safica. Tot era lucru mare, că n-auzise să-i pună oareceva pripon la țuică.

În Joia Mare i-au pus lumânările.

Când era el băiat, Ciuli găsise pe câmp o nucă. La început îi dăduse cu piciorul. Apoi, oprindu-se din fluierat, ca atunci când îl lovește pe om vreo idee, se aplecase după ea. Cât vedeai cu ochii nu era nici urmă de nuc – prima mustață de pomi era hăt...

să mergi până-n chindii. Și-a zis că a scăpat-o vreo cioară și a dat s-o spargă-n podul palmei, dar nuca nu s-a lăsat. Cum nu erau pietre în jur, a vârât-o în sân și a plecat în treaba lui. Scara, nuca s-a rostogolit sub pat când și-a scos cămașa, dar i-a fost lene să se bage după ea. Pe urmă a uitat. Și-n ajun de Crăciun, când să deretice toate cele prin casă – de gura maicii, căreia nu-i ajungea că făcea curățenie pe de-a rândul în toată săptămâna –, Ciuli a dat peste nuca prăfuită și a vârât-o iar în sân, pentru mai târziu. N-a mai uitat de ea și seara, la poartă, a scos-o și a privit-o lung, de parc-ar fi căutat să afle pe unde s-o spargă mai ușor. Și, cum se uita pierdut la ea, i s-a părut că vede o față de om bătrân, acolo în coaja ei brăzdată. Și-a făcut cruce și-a dat din nou cu ea în sân, speriat.

La câteva zile, maică-sa – Leana lu’ Birlicu, știută de tot satul după bocetele ei bisericose – l-a prins zgâindu-se la nucă. Și pe urmă iar. L-a făcut zărghit și-n toate chipurile, dar când a fost să-i ia nuca și să dea cu ea de-azvârlita, Ciuli a pus picioru-n prag. Nu i-a spus de ce și, știind-o curioasă din cale-afară, a ținut nuca la el. Și ori de câte ori o lăsa – să se spele sau de dragul vreunei mândre –, o freca mai întâi bine în palme, bolborosea o rugăciune și-o ascundea cu rost într-un nod din manșeta cămășii.

Nuca nu era mare, dar nu era nici din cele mici, care se mai nimeresc și închircite, de li se zice „încuiate”. Era tocmai potrivită, și la față și la culoare – ca mai toate nucile. Dar cum o privea el așa cu meșteșug, i se părea că nu poate fi în vreo biserică din lume o icoană mai frumoasă ca a lui. Și apoi, nu-l ținuse ea departe de rele? S-o fi luat el pe Doduța lu’ Marciu, care nici într-un an după ce-o lăsase (răsese ca proasta, cu gura până la urechi, când s-a repezit ca apucatul în pățul după nuca azvârlită de ea) își pierduse mințile și scurma după cuiburi în bălegar – n-ar fi fost el bătut de soartă? Sau să fi trecut Jiul cu Fane Gâniat și cu Dodu Cătă (când îi fugărise Ariciu să le-nmoaie oasele), fără să-i fie teamă că-i îneacă apa icoana – n-ar fi fost el dus, la fel ca ei? Și câte și mai câte altele. De bună seamă, nuca era icoana lui păzitoare de rele. O spăla, o ștergea și-o miruia ca pe sfintele moaște.

Și Saficăi, după ce-o luase, i-a spus cu glas de poruncă să nu se-atingă de nuca lui că iese prăpăd. Iar Safica, sfioasă ca toate fetele care nu s-au văzut încă stăpâne pe casă, se juruise că ea cât o fi pe nuca lui n-are să pună mâna. Pe urmă a încercat ea cu binișorul, dar nu s-a înțeles neam cu el: să-și vadă de coliva ei și pace. Tot a prins-o. A întors-o pe toate părțile, și-a făcut cruce și l-a bombănit: „Dracu’ a mai văzut, om în toate mințile să umble cu nuca după el ca măgaru’ cu potcoave.“ Dar i-a lăsat-o la locul ei – nu te pui cu nebunul.

De lăsat i-a lăsat-o, dar prin sat au început toți să-l privească pe dinapoi. Câte unul, care se simțea mai tare sau n-avea nicio taină cu el, îl mai lua și peste picior. Dar lui Ciuli nici că-i păsa – doar ce pune mâna s-o simtă la locul ei și-i trecea orice ghes de a-și pune mintea cu proștii. Au încercat și să i-o schimbe: puțin i-a lipsit lui Titel Coarcă să se-aleagă cu mațele vărsate când i-a pus – prostul! – o nucă nouă în nodul de la cămașa animată-n aracii de la capul locului. Norocul lui că pe cea unsă și grijită n-o aruncase – i-o dăduse Saficăi s-o țină. Se băgase ea-ntre ei, cu nuca ridicată între degete, și de-abia-l potolise. Pe urmă Titel povestise trei zile, cu obrajii încă spălăciți de spaimă, cum văzuse moartea cu ochii și cât de groasă e treaba dacă-ți pui mintea cu nuca lui Ciuli – zărghit și pace!

Habar n-avea ce zi e, dar era sigur că e lumină și că pe tavan se rotesc hulpavi doi ochi de foc, care-i rod sufletul. Încercă să simtă nuca în cămașă, dar nu reuși. Își simțea trupul ca pe o blană care atârână de capul ținut în pernă cu o greutate mare. Nuca... norocul și lumina lui... Precis i-au luat-o, i-au pus-o jos și-au jucat pe ea. *Găteju’ ei de viață, că nu mai poate omul să țină nimic sfânt. Le crapă troaca de curioși... măcar de-ar pricepe ceva din ce-au văzut pe lumea asta. Doamne, pe unde mă lăsași să umblu, că eu ascultător fusăi, și uite că tot fără noroc rămăsăi...*

De cap îl apucaseră parcă niște clești și i-l suceau într-o parte. Alături, pe masa cu sertarul deschis, ardeau două lumânări. Una aproape întreagă, alta boțită, stând să se prăvălească pe tăblia verde. Ochii... Și între ele – nuca lui! Nuca lui întoarsă

cu chipul spre el, și în picioare, cum se cuvine. *Doamne, numai tu nu m-ai părăsit...*

În odăiță Trana șușotea cu Lelia și Safica. Stăteau așezate toate la rând pe bancă și se uitau înghițind în sec la Trofoșilă, care lua sticle umplute cu vin dintr-un coș, le ștergea bine de firele de nisip și de praf, trăgându-le prin palmă, le îndesa un toc de cocean în gură și le așază pe bufetar, una lângă alta, ca leațurile-n gard.

— Fa Safico, bâzâi potolit Lelia, lasă că poate-o mai duce-o până luni, măcar să moară în Săptămâna Luminată, ca sfinții!

— Îu, Doamne-iartă-mă, sfânt pe dracu’...

— Nu fetiță, nu vorbi cu păcat, o alină țaica Trana, lingându-și buzele puhave. Acu’, dacă s-o-ntâmpla să-și dea duhu’ azi, ori mâine, tot una! L-om duce la groapă a doua zi de Paști... ce să-i faci?

— Da țaică, da’ chemi popa în Vinerea Mare... mai încercă Lelia să le convingă că e mai bine să aștepte cu mortul, măcar până după slujba de Înviere.

— De maică... sufletu-i al lu’ Dumnezeu! Când ți-l cere, îl dai... Păcat de el, că-i tânăr.

— Doamne-iartă-l, murmură Lelia făcându-și cruce cu mâna dreaptă, în care strângea o lumânare. Lasă că nu mai e mult... a trecut o zi jumate...

O întrerupse ușa odăiței, care scârțâi încet, apoi se dădu de perete, înghețând inimile-n ei. Și în pragul ridicat apără Ciuli, trăgându-și cu o mână nădragii mai sus și sprijinindu-se cu cealaltă de toc. Cu privirea bătută de sperietură și o mână făcută căpisterie peste gură, Safica se uita la el ca la Sfântu’ Ambrozie biruitor de lume. Pe Lelia o apucă sughițul și nu mai găsea unde să bage lumânarea, pe care o frânsese când o-nghiontise scârțâitul ușii. Trofoșilă se întorsese și el și-și privește cumnatul cu gura căscată. Sticla de care tocmai se ocupa se înclină în mână, mai-mai să stropească podeaua. Dar el își reveni primul:

— Ă... ce faci cumnate? Zici că te ridicași?

— Mă ridicai pe dracu’... nici nu mai știu cât dormii... Mi-e foame! Adă fa o buca’ de ceva, că văd numa’ negru-n fața

ochilor, se oțărî Ciuli și păși cu grijă de pe prag, târșându-și picioarele spre mijlocul odăiței.

Safica nu se putea clinti, cu toate coatele pe care i le trăgea Lelia. Țaica Trana, gârbovită și obosită de cruci, se ridică și apucă un linguroi din cuier. Apoi luă o strachină de pe bufetar și se duse la masa din colț, unde oala cu fasole încă mai aburea, lângă platoul oval cu ouă roșii. Apucă linguroiul și începu să pună în strachină, încet și repetat, puținul pe care apuca să nu-l verse din tremurat. Lui Ciuli îi căzuseră ochii pe ouăle roșii, dar nu le dădu atenție. Era bucuros și ușurat de toate junghiurile, se așeză șovăitor, sprijinindu-se de colțul mesei cu mâna stângă. În dreapta ținea nuca, legănând-o de parc-ar fi vrut s-o arate celorlalți. Safica își reveni și se apropie cu grijă de el. Întinse ambele mâini să-i prindă nuca.

— Hai, spuse încet, las-o aci, că n-o ia nimeni.

Ciuli lăasă nuca, privind nedumerit când înspre strachina aburindă pe care i-o vârase țaica Trana sub nas, când spre ceilalți doi, care stăteau într-o parte și-n alta a odăiței, holbându-se la el.

— Ce... Atâta-i de mâncare? N-auzi că mi-e foame?! Barem adă o ceapă, că-s cam amețit, nu-mi vine să cobor la beci.

Își roti ochii prin încăpere, ridicând în câteva locuri între-bător dintr-o sprânceană și frecându-și obrazii țepoși cu palma. Trofoșilă pusese sticla fără dop pe bufetar și acum stătea cu mâinile-n sân, privindu-l pe înviat. Lelia își făcea de lucru, aco-perind coșurile cu nuci, mere, lumânări și biscuiți înșirate lângă bancă, împingând pachetele de lumânări mai adânc peste buza policioarei și azvârlind ce-i venea la mână peste coșul cu batiste și pânze negre. Țaica Trana îi dădu înviatului o lingură proaspăt trecută prin ștergar, iar Safica apăru și ea în viteză cu o ceapă, pe care o așeză pe marginea mesei și începu s-o lovească, atentă să nu-i scape pumnul prin ouă.

— Ai grijă, să nu-mi spargi nuca, îi atrase Ciuli atenția și răsă surd, cu gura schimonosită.

— Of, tot cu dambla te-ai sculat, icni Safica între două lovi-turi...

— Ete bă cumnate, vezi? Acu' nimic nu mai pot zice, că-s damblagit!

Țaica îi rupsesse un codru de pâine și i-l așezase în față. Ciuli se întoarse brusc deasupra străchinii, ca și cum și-ar fi adus aminte de ceva, înhăță lingura și începu s-o ducă iute la gură, bâjbâind cu stânga să rupă din pâine și să smulgă foi din ceapa spartă. Simțea cum urcă puterea în el după fiecare lingură leor-păită. Dintre gândurile care i se dezmoreau în creier alunecaseră toate amintirile ultimelor luni. Ceilalți stăteau toți în picioare și priveau neîncredători silueta aplecată pe colțul mesei. Lelia îi făcu semne lui Trofoșilă, spre curte și spre poartă, dar omul ei își scărpină mai departe când o ureche, când coșul pieptului, când bărbia, neînțelegând ce-i cere nevasta. Încea să-și dea seama dacă se face să tragă o dușcă din sticla de vin rămasă neastupată. Acum și-așa trebuia să le golească...

— Ah... bună! Mai pune una, zise Ciuli plescând și întor-cându-se pe jumătate către cei adunați în spatele lui. Și ce stați așa aci, terminarăți toată treaba ș-acu' mă păziți pe mine?! Mai adă Safică ș-o ceapă, s-alunece mai bine...

Safica se repezi să-i umple strachina, dar se lovi cu șoldul de masă, stârnind clinchete și pleoscăituri. Nuca se rostogoli ușor, oprindu-se în foile care mai rămăseseră din ceapa desfăcută.

— Ho, că dai cu ea pe jos, și să vezi ce-ț fac!

— De-acu' înainte, când oi boli, să-ț' aducă nuca doftoriile, căpiatule! șuieră Safica repede, cu jumătate de gură.

Ciuli ridică ochii din strachină și se întoarse spre ea, cu capul tremurând ușor. Prin barba nerasă îi curgea zeamă de fasole, ducând cu ea un firicel dintr-o foaie de ceapă. Zâmbi cu subîn-teles și-i spuse lui Trofoșilă:

— Toarnă bă cumnate un vin, să ne omenim și noi...

Abia atunci se prinse Trofoșilă ce semne-i tot făcea nevasta. Marinache plecase după prapuri, Costea trebuia să vină de la oraș cu pantofii și o coroană, Telica se-nvârtea să strângă babele la veghe, iar Didica lu' Sterian trebuia să vină cu tocmeala pe cruce. Apucă îngândurat sticla rămasă neastupată pe bufetar, turnă în două pahare și-i întinse unul lui Ciuli. Înviatul lăsă

lingura și apucă paharul, dar ochii îi căzură din nou pe ouăle roșii. Tot încerca să înțeleagă ce-i cu ele acolo, acum, la început de post. Cu mâna liberă își mătură barba încet, împingând țepii lungi într-o parte și-n alta, apoi se întoarse cu spatele la masă și căută fiecare privire. Toate ținteau în jos, în afară de a Leliei, care se proptise în ușă. Începu să râdă, tot pe muțește, dar cu ochii mai împliniți. Pe dinăuntru îl mânca o bucurie, dându-i ghes să râdă și să înjure. Din pahar săreau stropi pe izmenele îngălbenite și pe cartonul care acoperea podeau de pământ. Trofoșilă ridicase ochii și-l privea încurcat. Ținea paharul într-o mână, așezat pe palma celeilalte, dar nu-i venea să-l ridice la gură.

— Bine mă... zise Ciuli cu glas domol. Ce să fac... Bine ! Hai noroc !